O'ZBEKISTON ...

Kuch — adolatda

Adolat

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

☼ 1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan ☼ 2001 yil 7 dekabr ☼ juma ☼ № 48 (335) ☼ sotuvda erkin narxda ☼

8 декабрь—Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси еттинчи сессияси тўғрисида

АХБОРОТ

Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси еттинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Парламент сессияси ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов иштирок этмоқда.

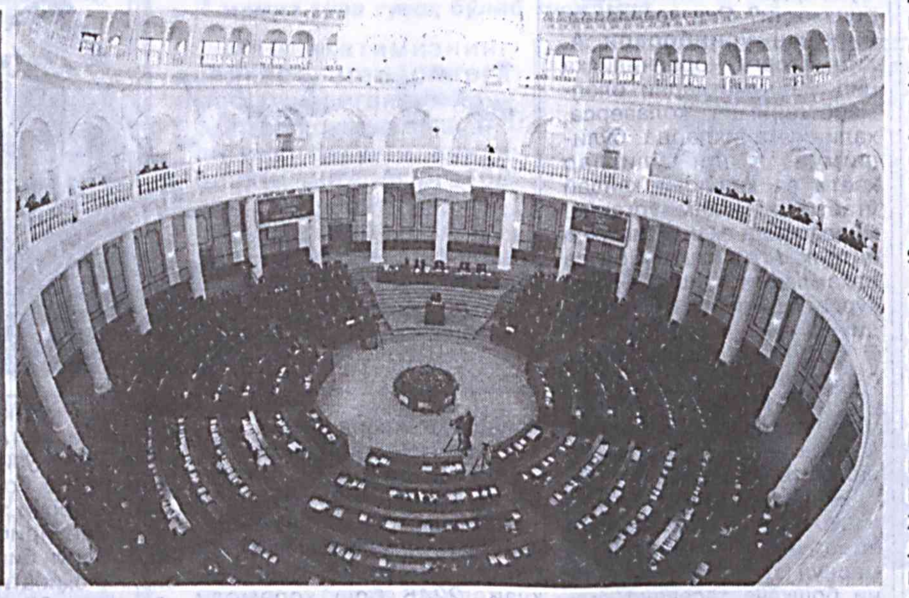

Мажлислар залида Вазирлар Маҳкамаси аъзолари, республика ташкилотлари раҳбарлари, хорижий давлатлар элчилари ва дипломатик корпус вакиллари, маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари мухбирлари ҳозир бўлди.

Сессия ишини Олий Мажлис Раиси Э.Халилов бошқармоқда.

Олий Мажлис сессиянинг ишчи органи — котибиятни тузди, кун тартибини тасдиқлади.

Сўз Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга берилди.

Давлатимиз раҳбари шу йилнинг 11 сентябрида АҚШда содир бўлган фожеали воқеалардан сўнг минтақада ва дунёда вужудга келган вазиятни чуқур ва батафсил таҳлил қилиб берди. Далатимиз раҳбари халқаро терроризмни вужудга келтирган сабаблар ва омиллар, Ўзбекистоннинг ушбу офатга қарши кураш муаммоларига муносабати хусусида батафсил тўхталди. Бугунги кунда жаҳон ҳамжамиятига таҳдид солаётган террорчиликни барча халқлар ва давлатлар ўз саъй-ҳаракатларини бирлаштирган ҳолдагина бартараф этиши мумкин. Террорчилик билан кураш инсоният олдида, мустақил Ўзбекистон Республикаси олдида турган энг долзарб масалалардан биридир.

Парламентнинг халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси Э.Воҳидов Президент Ислом Каримов маърузасида баён қилинган Ўзбекистоннинг минтақада ва дунёда юзага келган бугунги мураккаб вазиятдаги қатъий нуқтаи назарини қўллаб-қувватлаб, Олий Мажлиснинг Ўзбекистон халқига махсус Мурожаатини қабул қилишни таклиф этди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси А.Орипов, Бош вазир ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси раиси Д.Ғуломова, "Қизилқумнодирметаллолтин" давлат акциядорлик концерни раиси Н.Кучерский, республика "Маънавият ва маърифат" марказининг Хоразм вилояти бўлими р а ҳ б а р и Г.Ибодуллаева, Тахтакўпир тумани "Тахтакўпир" ширкат хўжалиги раиси А.Одилов ўз чиқишларида фуқароларни огоҳликка ва террорчилик ҳамда экстремизм кўринишларига қарши курашда ҳамжиҳатликка чақириб, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов маърузасидаги фикрларни инобатга олган ҳолда Ўзбекистон халқига Мурожаат қабул қилишни таклиф этди.

Парламент Ўзбекистон халқига Мурожаатни қабул қилди.

Сўнгра сессияда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов маъруза қилди.

Маърузачи давлатимиз раҳбари Ислом Каримов томонидан ўз вақтида илгари сурилган икки палатали парламентни шакллантириш ғоясини амалга оширишнинг муҳимлигини таъкидлаган ҳолда уни бошқа масала — Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини ўзгартириш билан бир пайтда ўтказиш зарурлигини қайд этди. Мамлакат олий қонунчилик органи ислоҳоти ҳокимиятнинг бошқа бўғинлари такомиллаштирилган, умумий давлат сиёсатини юритишда аниқ ва ҳамжиҳат фаолият кўрсатган шароитдагина самара бериши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколати муддатини ўзгартириш жамиятимизнинг барқарор ва изчил ривожланишини таъминлаш, барча ҳокимият тузилмалари ваколатларини мувофиқлигига эришиш, миллий давлатчиликнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш зарурати билан боғлиқ. Бу масалани ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда ва у мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий тараққиёти, демократик ислоҳотларни чуқурлаштириш тамойилларига асосланган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини ўзгартириш тўғрисидаги таклиф сиёсий партиялар ва ҳокимият вакиллик органлари ҳамда сайловчилар ташаббускор гуруҳлари депутатлик фракция ва блоклари, парламентнинг қўмита ва комиссиялари, кўплаб депутатлар ва мамлакатимиз фуқаролари томонидан қўллаб-қувватланди. Таклиф ҳар томонлама муҳокама этилганидан сўнг Олий Мажлис Кенгаши мажлисида маъқулланди. Парламент Раиси сессия мажлислари залида йиғилганлар, аввало, оммавий ахборот воситалари вакилларининг эътиборини қаратиб, давлатимиз раҳбарининг конституциявий ваколат муддатини ўзгартириш таклифи аслида Президентнинг ўзи билан боғлиқ эмас. Шу боис бу масалани муайян шахс номи билан боғламаслик керак. Унга мустақил Ўзбекистоннинг тараққиётига дахлдор умумдавлат миқёсидаги муҳим масала сифатида қарамоқ лозим.

Олий Мажлис Кенгашининг номидан ва унинг топшириғига биноан Э.Халилов депутатлар муҳокамасига икки палатали парламентни шакллантириш ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини беш йилдан етти йилга ўзгартириш масалалари бўйича референдум ўтказиш таклифини ҳавола этди.

Бу таклифни парламентнинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси ўринбосари, Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси раиси И. Ғофуров, Олий Мажлиснинг Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси У.Ҳошимов, "Ўзбекистон "Олмалиқ кон-металлургия комбинати" акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори — бошқарув раиси А.Фармонов, Ўзбекистон Халқ демократик партияси Қашқадарё вилояти кенгашининг биринчи котиби Ф.Омонов, Олий Мажлиснинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси раиси А.Саидов қўллаб-қувватлади.

Бу масалалардаги муҳокама этиш чоғида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов сўзга чиқди. Давлатимиз раҳбари икки палатали парламент шакллантирилиши масаласи ҳаётнинг ўзидан, ҳокимият тармоқлари ҳамда давлат ва жамият институтларининг ўзаро мувозанатини таъминлаш зарурати келиб чиққанини таъкидлади. Парламентнинг икки палатали тарзида қонунчилик жараёни сифатини, турли ижтимоий-сиёсий кучлар ва алоҳида ҳудудлар манфаатлари мувозанатини таъминлайди.

Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини узайтириш тўғрисида фикр билдирар экан, гап бу ўринда, аввало, айрим шахсларнинг хоҳиш-истаги билан боғлиқ бўлмаган ҳолда фаолият юритаётган, жамиятимизнинг барқарор ва жадал ривожланишини таъминлайдиган самарали давлат бошқаруви тизимини ташкил этиш ҳақида бораётганини таъкидлади. Фақат халққа таянадиган кучли ва адолатли ҳокимият элу юрт манфаатлари ва унинг муносиб келажагини кафолатлашга қодир.

Олий Мажлис 2002 йил 27 январда келгуси чақириқда икки палатали парламентни шакллантириш ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини беш йилдан етти йилга ўзгартириш масалалари бўйича референдум ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси молия вазири М.Нурмуродов Ўзбекистон Республикасининг 2002 йилги Давлат бюджети лойиҳаси ва аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашнинг 2002-2003 йилларга мўлжалланган дастурини депутатлар муҳокамасига ҳавола этди. Олий Мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раисининг ўринбосари Б.Панаев ушбу масалалар бўйича қўшимча маъруза қилди.

Мамлакатнинг асосий молиявий ҳужжатини ва аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашнинг 2002-2003 йилларга мўлжалланган дастури муҳокамасида Қоракўл тумани ҳокими А.Раҳмонов, Тошкент шаҳрининг Мирзо Улуғбек тумани ҳокими А.Мажидов, Ўзбекистон Республикаси "Пахтабанк" акционерлик тижорат банки бошқаруви раиси К.Тошматов, Оқдарё тумандаги 2-ўрта мактаб директори Ж.Исроилов, Тошкент шаҳридаги тез тиббий ёрдам клиник шифохонасининг бош шифокори Т.Миродилов иштирок этди. Олий Мажлис Ўзбекистон Республикасининг келгуси йилги Давлат бюджети ва аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашнинг 2002-2003 йилларга мўлжалланган дастурини қабул қилди.

Олий Мажлиснинг Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси Э.Кочмарик депутатлар эътиборига Ўзбекистон Республикасининг Шаҳарсозлик кодекси лойиҳасини тақдим этди. Олий Мажлис Шаҳарсозлик кодекси лойиҳасини биринчи ўқишда маъқуллади ва уни умумхалқ муҳокамаси учун оммавий ахборот воситаларида чоп этиш ҳақида қарор қабул қилди.

Олий Мажлиснинг Иқтисодиётни ислоҳ қилиш ва тадбиркорлик қўмитаси раиси М.Умаралиев депутатларга "Хўжалик ширкатлари тўғисида"ги ва "Масъулияти чекланган ва қўшимча масъулиятли жамиятлар тўғрисда"ги қонунлар лойиҳаларини тақдим этди. Мазкур қонунлар лойиҳалари муҳокамасида "Совпластитал" Ўзбекистон-Италия қўшма корхонасининг бош директори А.Мелкумов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари Ў.Исмоилов, Олтинсой тумани ҳокими Р.Олимов иштирок этди. Парламент ушбу қонунларни ва уларни жорий этиш тартиби тўғрисидаги қарорларни қабул қилди.

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг еттинчи сессияси ўз ишини давом эттиради.

СУРАТЛАРДА:
сессия пайти.
Абдувоҳид ТЎРАЕВ (ЎзА),
Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ
олган суратлар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг
ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси референдумини ўтказиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

I. 2002 йил 27 январь, якшанба куни Ўзбекистон Республикасининг референдуми ўтказилсин.

II. Референдумда овоз бериш бюллетенига қуйидаги мазмундаги саволлар киритилсин:

"1. Сиз келгуси чақириқ Ўзбекистон Республикаси парламенти икки палатали қилиб сайланишига розимисиз?

2. Сиз Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини беш йилдан етти йиллик қилиб ўзгартиришга розимисиз?"

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси **Э. ХАЛИЛОВ.**

Тошкент шаҳри,
2001 йил 6 декабрь.

ТЕРРОРИЗМГА ҚАРШИ КУРАШДА БИРДАМ БЎЛАЙЛИК

Олий Мажлиснинг Ўзбекистон халқига

МУРОЖААТИ

Азиз ватандошлар!

Бугунги кунда бутун инсоният ҳаётига таҳдид солаётган халқаро терроризмга қарши жаҳон ҳамжамияти бошлаган кураш тобора кескин тус олмоқда.

XXI аср вабоси деб ном олган терроризм офати дунёдаги барча соф ниятли кишилар қатори халқимизни, мана шу заминда яшаётган инсонларни асло бефарқ қолдирмайди.

Биз, Ўзбекистон Олий Мажлиси депутатлари халқаро коалициянинг, ер юзидаги барча тараққийпарвар кучларнинг терроризм балосини таг-томири билан қўпориб ташлаш йўлидаги азму қарори ва қатъиятини тўла қўллаб-қувватлашимизни билдирамиз.

Биз мамлакатимиз Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг шу йил 5 октябрдаги Баёнотида ва Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатида баён этилган давлатимизнинг халқаро террорчиликка қарши кураш борасидаги аниқ ва равшан позициясини халқимиз иродасининг яққол ифодаси, деб биламиз ва ҳар томонлама маъқуллаймиз.

Терроризм деган даҳшатли аждаҳо сайёрамизнинг турли минтақаларида бош кўтараётгани, бу офат умумбашарий цивилизация учун катта хатар экани тўғрисида Ўзбекистон кўпдан буён бонг уриб келгани яхши маълум.

Президент Ислом Каримов 1993 йили Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 48-сессиясида сўзлаган нутқида, 1997 йили нашр этилган ва дунёнинг кўпгина тилларига таржима қилинган «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» номли асарида, Европа Хавфсизлик ва Ҳамкорлик ташкилотининг 1999 йили бўлиб ўтган Истамбул саммитида, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг «Минг йиллик саммити» ҳамда бошқа кўплаб нуфузли халқаро анжуманларда бутун жаҳон жамоатчилигини Афғонистон ҳудуди терроризм ўчоғига айланиб қолаётгани ҳақида қайта-қайта огоҳ этиб, бу машъум хатарга қарши биргаликда курашиш борасида ўзининг амалий таклифларини билдирган эди.

Мамлакатимиз Олий Мажлиси ҳам 2000 йил август ойида жаҳон парламентлари ва халқларига Мурожаатнома қабул қилиб, барча давлатларни халқаро терроризмга қарши курашда бирлашишга чақирган эди.

Афсуски, дунё ҳамжамияти халқаро терроризмнинг реал хавфи тўғрисидаги бундай даъватларга етарлича эътибор бермади.

Фақат шу йил 11 сентябрь куни Нью-Йорк ва Вашингтонда содир этилган мудҳиш террорчилик ҳужумларидан кейингина дунёдаги етакчи давлатлар Америка Қўшма Штатлари бошчилигида бу ёвуз иллатга қарши кенг миқёсда курашга бел боғлади.

Халқаро терроризм, экстремизм ва уни таъминлаб турган наркобизнес балосидан жафо чеккан, унинг жирканч башарасини ўз кўзи билан кўрган, унга қарши тўқнашувларда бегуноҳ қурбонлар берган халқимизнинг бу курашдан четда туриши асло мумкин эмас.

Шунинг учун ҳам халқимиз барча кўринишлардаги терроризмга қарши курашда дунёдаги барча соф ниятли кучлар билан бирлашиб, ўзининг азму шижоати ва қатъиятини намоён этиб, халқаро жамоатчилик амалга ошираётган ишларга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда.

Ўзбекистон ва унинг Президенти XXI аср вабосига қарши кураш борасида олиб бораётган қатъиятли ва мустақил сиёсат давлатимизнинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини янада оширмоқда.

Биз шуни очиқ айтамизки, Ўзбекистон нафақат Афғонистон заминида, балки бутун дунёда терроризм ўчоқларининг бутунлай тугатилишидан манфаатдордир. Чунки бу манфаат замирида юртимиз тинчлиги, Ватанимиз равнақи, фарзандларимиз келажаги мужассам.

Жаҳолатни қурол қилиб олган, қилмиши бузғунчилик, талончилик ва сотқинлик бўлган кимсалар билиб қўйсинки, Ўзбекистон халқини ўзи танлаган тараққиёт йўлидан, эркин, демократик жамият қуриш йўлидан ҳеч қандай куч қайтара олмайди.

Азиз ҳамюртлар!

Бугун Афғонистон ва унинг теварагида рўй бераётган воқеалар терроризмга қарши кураш бир кунлик ёки бир ойлик иш эмаслигини яққол кўрсатиб турибди. Бундай мураккаб бир вазиятда ҳар бир юртдошимиз, ҳар бир фуқаро ўз вазифасини сидқидилдан бажариши, ўз бурчини виждонан адо этиши, ўз фарзандларини бегона ва ёвуз таъсирлардан асраши, қисқа қилиб айтганда, ҳамиша огоҳ ва хушёр бўлиб яшамоғи зарур. Шундагина у юртимизнинг тинчлиги ва осойишталиги учун, буюк келажагимиз учун муносиб ҳисса қўшган бўлади. Шу маънода, «Ўз уйингни ўзинг асра», деган шиоримиз бугун ҳар қачонгидан ҳам долзарб бўлиб турибди.

Биз ён қўшнимиз афғон халқининг ҳам тинч-омон ҳаёт кечиришини, бу жафокаш ўлкада осойишталик қарор топишини истаймиз.

Афғонистоннинг келажаги – афғон халқининг ўз қўлида. Қандай давлат қуриши, қандай тараққиёт йўлини танлаш шу мамлакатда яшаб турган барча миллат ва элатларнинг хоҳиш-иродасига боғлиқ. Бу борада Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг раҳнамолиги ва кўмаги муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиздир. Шу билан бирга, йигирма икки йил давом этган муттасил уруш натижасида вайрон бўлган иқтисодиётни тиклашда ҳам афғон халқига жаҳон ҳамжамиятининг ёрдами даркор.

Бугунги кунда Афғонистонга кўрсатилаётган инсонпарварлик ёрдамининг асосий қисми Ўзбекистон орқали етказиб берилмоқда. Биз бундан буён ҳам ана шундай гуманитар мақсадлар учун мамлакатимизнинг ер, сув ва ҳаво ҳудудлари доимо очиқлигини яна бир карра баён этамиз.

Муҳтарам дўстлар!

Биз барча ватандошларимизга, бутун халқимизга мурожаат қилиб айтамизки:

Озод Ватанимизни, ота-боболаримизнинг асрий орзуси бўлган мустақилликни асраш ҳар биримизнинг ирода ва қатъиятимизга боғлиқдир.

Шу азиз Ватан барчамизники, ер юзида тинчлик ва фаровонлик ўрнатиш йўлида фидокорона меҳнат қилиш, курашиш барчамизнинг муқаддас бурчимиздир.

Бугунги тарихий синов дамларида биз, Олий Мажлис депутатлари, халқимиз хоҳиш-иродасини ифода этиб, халқаро терроризмга қарши курашда давлатимиз раҳбари Ислом Каримов олиб бораётган изчил сиёсатни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимизни яна бир марта изҳор этамиз ва халқимизни бу курашда бардимликка, собитқадам бўлишга, огоҳликни қўлдан бермасликка чақирамиз.

Ушбу Мурожаатимиз юртимизда яшаётган, миллати, тили, динидан қатъий назар, барча соф ниятли кишилар юрагида акс садо беради, деб ишонамиз.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ.

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

АФҒОНИСТОН: БОННДАН - БЕРЛИН УЧРАШУВИГА

БМТ шафеълигида Афғонистоннинг сиёсий келажагини белгилаш масаласида ўтказилган Бонн анжуманида ниҳоят якуний ҳужжат имзоланди. Чоршанба куни томонлар узоқ музокаралардан кейин муваққат ҳукумат таркибини тасдиқлади.

Илгари хабар қилинганидек, музокараларда тўртта сиёсий куч - Бирлашган аксилтолибон фронти (БАФ), собиқ подшоҳ Муҳаммад Зоҳиршоҳ тарафдорлари, Покистондаги афғон қочқинларидан таркиб топган «Пешовар гуруҳи» ҳамда афғон муҳожирларининг «Кипр ташаббуси» гуруҳи иштирок этди. Тўрт гуруҳ вакиллари ҳам янги ҳукумат таркибидан жой олди. Хусусан, муваққат ҳукумат раҳбари этиб айни чоғда Қандаҳор вилоятини толиблардан озод қилиш учун курашаётган пуштунлар раҳбари Ҳомид Карзай сайланди. БАФ вакиллари эса ташқи, ички ва мудофаа вазири лавозимларини ўзида сақлаб қолди. Янги ҳукуматда аёлларга ҳам ўрин берилган. Ҳукумат раиси ўринбосари ҳамда соғлиқни сақлаш вазири лавозимларини аёллар эгаллади.

Битимга асосан муваққат ҳукумат мамлакатни 6 ой бошқаради. Ушбу муддат ичида мамлакатда Олий кенгаш - Лойя жирға чақирилиши лозим. Шунингдек, битимга кўра, Афғонистонга халқаро тинчликни сақлаш кучларини киритиш кўзда тутилган. Уларнинг ваколати ва таркиби БМТ томонидан белгиланиб, бу кучлар асосан Қобул ва унинг атрофига жойлаштирилади.

Афғонистонда тинчлик ўрнатишга қаратилган бу сайъ-ҳаракатларни халқаро ҳамжамият қизғин қўллаб-қувватламоқда.

Мезбон томон ҳисобланмиш Германия канцлери Герҳард Шрёдер анжуман якунларига юқори баҳо бериб, битим ҳаётга тўла жорий қилиниши учун ГФР ҳукумати ўз ёрдамини аямаслигини маълум қилди.

БМТ Бош котиби Кофи Аннан эса янги ҳукумат фаолият бошлаши биланоқ жаҳон ҳамжамияти Афғонистонга ҳар тамонлама иқтисодий ёрдам кўрсатиши лозимлигини таъкидлади. Европа Комиссияси аъзоси Кристофер Паттен Боннда имзоланган битим Афғонистонни тинч ҳаётга қайтариш йўлидаги илк ва муҳим қадам бўлганини айтди. Унинг айтишича, ушбу ташкилот ҳам афғон халқига ёрдам беришга тайёр.

Бонн учрашуви ниҳоясига етган куни Берлинда афғон муаммосига бағишланган яна бир халқаро анжуман бошланди. Унда Афғонистонга иқтисодий ёрдамни мувофиқлаштириш ва мамлакатга халқ хўжалигини тиклашга кўмаклашиш масаласи муҳокама этилмоқда. Учрашувда Афғонистонга донорлик қиладиган АҚШ, Канада, Буюк Британия, Япония, Германия ва Россия каби 15 мамлакат, шунингдек, БМТ, Европа Комиссияси, Халқаро қизил хоч қўмитаси ва бошқа халқаро ташкилотлар вакиллари иштирок этаётир.

Донор давлатлар Афғонистонга 1,3 миллиард АҚШ доллари ҳажмида молиявий ёрдам кўрсатмоқчи. БМТнинг инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш бўйича махсус вакили Кензо Ошиманинг айтишича, келаси йилнинг март ойигача Афғонистонга 600 миллион доллар миқдорида маблағ зарур бўлади. Айни пайтда бу маблағнинг ярмидан кўпи йиғиб бўлинган. Умуман, кузатувчиларнинг фикрича, Афғонистон иқтисодиётини оёққа турғизиш учун жами 6 миллиард доллар керак бўлади. БМТ режасига кўра, яқин келажакда Афғонистонга 52 минг тонна озиқ-овқат етказиб берилиши лозим.

Хуллас, халқаро ҳамжамиятнинг Афғонистонда тинчлик ўрнатиш, янгича ҳаётни шакллантириш йўлидаги сайъ-ҳаракатлари ўзининг дастлабки самарасини бермоқда. Бунга Бонн учрашуви якунлари яққол мисолдир. Қолаверса, бу террорчиликка қарши бутун инсоният оёққа тургани, дунё халқлари қалбида ҳар қандай урушни ҳамжиҳатлик билан бартараф қилиш истаги тантана қилаётганини исботламоқда.

Саидмурод РАҲИМОВ. (ЎзА).

Ислоҳот одимлари

ҚАРЗДОРЛИКДАН – РЕНТАБЕЛЛИККА

Ўтган бир йилдаёқ хўжаликда омборлар дон-дунга тўлиб, пайчиларга дивидент улашилаётгани тасодифми?

– Йўқ, бу шунчаки тасодиф эмас, – дейди хўжалик раҳбари Абдураҳмон Искандаров. – Бунинг замирида омилкорона меҳнат, бозор ҳисоб-китоби ва ширкатчилар манфаатдорлиги мужассам. Ва, яна тажрибакорлар маслаҳатига амал қилинаётган ҳамда интенсив технологияларга кенг йўл очилаётган деҳқончиликда ортиқча сарф-харажатларни қисқартириш, кўпроқ даромад олиш имконини бермоқда.

Тажрибанинг манзилини излаб узоққа боришнинг ҳожати йўқ. У Самарқанднинг шундоққина биқинида жойлашган Тайлоқ туманидаги «Қўшчинор» ширкат хўжалиги. Гапнинг рости, икки йил муқаддам хўжалик деҳқончиликдан зарар кўриб келаётган, давлатдан қарзи 120 миллион сўмдан ошиб кетган эди. Шунинг учун, одамларда меҳнатга рағбат сусайиб, боғ ва токзорлар парвариши ўз ҳолига ташлаб қўйилган, ғаллачилик, сабзавотчилик харажатларни оқламай қўйган эди.

Бугун-чи? Ҳамма соҳада ўсиш-ўзгаришни сезасиз. Ялпи маҳсулот миқдори бир йилда бир ярим баробарга ортиб, хўжаликнинг банкдаги ҳисоб рақамига фойда пуллари туша бошлади. Биргина ғаллачиликдан бу йил 70 миллион сўм даромад олинди. Муҳими, маҳсулот таннархи арзонлашиб, ширкатчиларга тақсимланаётган дивидентлар миқдори кўпайди. Йил якунига кўра деҳқонлар ҳар сўм пай ҳисобига 4-5 сўмдан дивидент олишни мўлжалламоқдалар.

«Қўшчинор»да ҳар бир деҳқон, мутахассис, ҳосилот ўз ишининг чинакам жонкуяри. Улар меҳнатнинг меъёрини, ернинг қадрини билишади. Ҳисоб-китоб бобида бозор иқтисодиёти талабларини чуқур тушуниб кетишган. Шу боис хўжаликда бирор қарич экилмай бўш қолган ерни учратмайсиз. Юқори агротехника қоидаларига амал қилиниб, мавжуд майдонлардан бир йилда икки-уч мартагача ҳосил олинмоқда. Бу эса нафақат хўжалик иқтисодиётини, балки оила бюджетини ҳам мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Оилавий ширкатчи Зебиносо Тожиева ана шундайлардан бири. У ўз фарзандлари билан 5 гектар ерни ижарага олиб меҳнат қилиши туфайли қўли пул кўрмоқда, дастурхони доимо тўкин-сочин бўлмоқда, ҳовли тўйлари ўтказмоқда. Зебиниса бу йил ғалладан 50 центнердан ҳосил етиштириб, хўжаликда рекорд натижага эришди. Бу каби тажрибакорлар «Қўшчинор»да бисёр. Иброҳим Аҳроров, Неъмат Жумабоевларнинг иш тутумига, омилкорлигига ҳамма ҳавас қилади. Неъмат ака бу йил ижарага олинган токзорлардан 300 центнердан ҳосил етиштирган бўлса, Иброҳим сабзавотчиликни, картошкачиликни қойиллатди. Бир гектар ердан бир миллион сўмдан ортиқ даромад олди.

Омилкорлик билан қилинаётган меҳнатдан кўрилаётган манфаатдорлик ширкатчиларни янги ютуқларга ундамоқда. «Қўшчинор»да бу йил 460 гектар майдонга ғалла булғурилган 2 ой олдин экилиб, бир текис ундириб олинди. Боғ ва токзорлардаги кузги агротехник юмушлар ҳам оби-тобида бормоқда. Мақсад хўжалик рентабеллигини янада ошириш, пайчиларнинг меҳнатдан манфаатдорлигини кучайтириш ва шу ерда ўз ерининг чинакам хўжайинлари сифатида яшашга ва ишлашга рағбат уйғотишдан иборат.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

СУРАТДА: «Қўшчинор» хўжалиги раҳбари Абдураҳмон Искандаров меҳнат фахрийси, тажрибакор Раббим ака Қодиров билан ғалла ривожини кучайтириш хусусида маслаҳатлашмоқда.

Муаллиф олган сурат.

Мухбир бонг уради

ҚЎЙНИ ҚЎЙ, ЭЧКИНИ СЎЙ

Деҳқонобод туманида чорва туёқ сони йил сайин камайиб, маҳсулдорлик эса пасайиб кетмоқда. Нега?

Деҳқон деҳқондан қолса, бир йилда етар, чўпон чўпондан қолса, қирқ йилда етар, дейди халқимиз.

Рости, чорвачиликка оид маълумотларни масъул кишилардан олишимиз осон кечмади. Эрталаб туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Абдуқодир Ҳимматовга учрашиб, муддаомизни айтдик.

– Сиз сўраган маълумотлар туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси етакчи мутахассиси У. Абдураимовда бор, – деди.

У. Абдураимовга мурожаат қилган эдик. У эса:

– Мени ҳозир вақтим йўқ. Ҳокимиятда ишим бор, – деб маълумот беришни пайсалга солди.

Начора шу аснода пешингача кутдик. Тоқатимиз тоқ бўлди. Масъул лавозимли кишиларнинг матбуотга муносабатини кўриб ранжидик. Ахир биз сўраган маълумот уларга беш қўлдай маълум-ку? Улар мухбирдан нимани яширишмоқчи? Яна ҳокимнинг биринчи ўринбосари А. Ҳимматовга чорвачиликка оид маълумотларни ололмайётганимиз, қолаверса, ҳали хўжаликларда бўлишимиз, чўпон-чўлиқлар ҳаёти ва қишлови қандай ўтаётганини ҳам ўрганиш муддаосида эканлигимизни айтдик. Агар имкони бўлса рақамларни олишга ёрдам кўрсатишини илтимос қилдик.

– Кутинг, – деди у бепарволик билан.

Ниҳоят соат миллари учга томон оға бошлади. У. Абдураимовга учрашиб, ундан интервью олдик.

Бошқарманинг етакчи мутахассиси, қолаверса чорвачилик тармоғининг масъул ходимини хонасини бошқача тасаввур қилган эдик. Хона кўримсиз, ҳаммаёқни чанг босган. Деворлар ифлос, полни бўёғи аллақачон кўчиб кетганлигидан ҳеч ҳам ердан фарқи қолмаган. Дераза ромларига, ойна ва эшикка кўз югуртирсангиз, таъбингиз хира тортади. Хонада яроқли иккита ўриндиқ бор экан. У. Абдураимов чап томондаги ўриндиққа ишора қилди:

– Меҳмон ўриндиқ салгина ҳалигидайроқ... эҳтиёт бўлиб ўтирасизда, тағин....

Абдураимовнинг айтишига қараганда, туманда ҳозирги пайтда 84 минг 829 бош қўй-қўзи, 2246 бош қорамол, шундан 829 боши сигир парвариш қилинаётган экан. Йил бошидан буён мавжуд сигирлардан 209 тонна сут соғиб олинган. Бу ҳар бир сигирдан кунига 2 литрдан сал кўпроқ сут олинаяпти деганидир. Энди юқоридаги рақамларни ўтган йилгига таққослайдиган бўлсак, чорва туёқ сони анча камайган. Ўтган йили туманда 109 минг 446 бош қўй-қўзи боқилган. Амалдаги йил ноябрь ойига келиб, қўй-қўзилар туёқ сони 24 минг 617 бошга, қорамоллар туёқ сони эса 1319 бошга камайтириб юборилган. 2001 йил ўн бир ойида қаровсизлик оқибатида 2304 бош қўй-қўзи, 32 бош қорамол ҳаром ўлган. Хўш, бунинг сабаблари нимада? Чорвани ем-хашак билан таъминлашга эътибор сусайтириб юборилган. Ҳозирда чорва қишлови учун ҳар бир шартли молга 7,5 центнер озуқа бирлиги тўпланиши керак бўлгани ҳолда, ҳақиқатда эса ҳар бир шартли молга 3,6 центнер озуқа бирлиги тўпланган.

Хўжаликларда чорва қишлови қандай кечаётгани билан яқиндан танишиш мақсадида Хожи Бегимқулов номли ширкат хўжалиги томон йўл олдик. Ҳамроҳим туман ветеринария бўлими бошлиғи Холмирза Жумаев. У сўз қотади. Тўқсонинчи йилларнинг бошларида 180-200 минг бош атрофида чорва моллари боқилганини таъкидлайди.

Хўжалик ветеринария врачи Жўра Тошмировни учратдик. Ундан олган маълумотга кўра хўжаликда ўтган йили 73 бош қорамол парвариш қилинган. Ҳозирга келиб эса жониворлар туёқ сони 36 бошга тушиб қолган. Сут ва сут маҳсулотларига эҳтиёж ошиб бораётган бир пайтдаги бундай аҳвол ташвишли. Хўжаликда мавжуд 9 бош соғин сигирдан ҳар куни бор йўғи 7 литр сут соғиб олинаётир. Хўжаликда бу йил чорва қишловига пухта ҳозирлик кўрилмаган кўринади. Шунингдек, бу ерда меҳнат қилаётган ўн олти нафар чорвадорнинг иш ва яшаш шароитларини яхшилаш, уларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш масалалари ҳал этилмаган. Чўпон ёрдамчиси Бўри Ўтаганов билан мулоқот қиламиз.

– Отаримизда 300 бош қўй-қўзи бор, – дейди у. – Чорвани кўз қорачиғидек асраб-авайлаб парвариш қиляпмиз. Аммо биз чўпон-чўлиқлар учун хўжалик томонидан ҳеч қандай ёрдам йўқ. Чорва моллари учун ем берилмайди. Ҳозир яйловда чўпонлар учун ҳам қулай шарт-шароит яратиб бериш лозим-ку, мухбир ука.

Тумандаги «Қизилча» ширкат хўжалигида эса чорвачиликнинг аҳволи бундан-да оғир. Хўжаликда 10 минг 439 бош қўй-қўзи боқилаяпти. Бир йилда чорва туёқ сони 1166 бошга камайтирилиб юборилган. Жорий йил бошидан ноябрь ойига қадар эса 308 бош қўй-қўзи ҳаром ўлган. Амалдаги йилда чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш ва давлатга сотишнинг аҳволи қониқарли эмас. Йил охирлаб бораяпти, ҳозиргача 91 тонна ўрнига 59 тонна гўшт, 121 центнер ўрнига 74 центнер жун, 770 тонна ўрнига бор-йўғи 379 дона қоракўлтери сотиладиган.

Қалпоғингни қайтоқи қилгунча, қўйларингни бўрдоқи қил деган нақл топиб айтилган. Қўйни боқсанг қўзилайди, молни боқсангиз бузоқлайди. Қўйни қўй, эчкини сўй деб бежиз айтилмаган.

Нима сабабдан туман чорвачилиги аянчли аҳволга тушиб қолди?

Бу саволга вилоятдаги мутсаддилар батафсилроқ жавоб беришар.

Комил САХАТОВ,
«Адолат» мухбири.

Хотира – қалбдаги ҳайкалдир

ЭЛ ҚАЛБИДА ЯШАР ЯХШИЛАР

Яхшиларнинг номи эл қалбида абадий яшайди. Каттақўрғон туманидаги «Зарафшон» ширкат хўжалигида ҳисобчи бўлиб ишлаган Эгамназар ота ўзининг ташкилотчилиги, фидокорлиги, эл-юрт иши учун жонкуярлиги туфайли бугунги мустақил юртимизнинг кишилари қалбида муҳрланиб қолган.

– Эгамназар Ражабовнинг ҳаётини тарих китобига киргизса арзийди, – дейди «Зарафшон» ширкат хўжалиги раиси Намоз Гадоев, – бир вақтлар ватаним озод бўлсин, халқим ҳурриятга чиқсин дея даъват қилган кишиларимизни «халқ душмани»га чиқариб, қатағон қилишган. Эгамназар ота ва унинг аждодлари ҳам ана шундай қатағонга дучор бўлишган.

Қатағон йиллардаги кундаликлари билан танишиш мақсадида Эгамназар отанинг ўғли Абдулла Ражабовнинг ҳузурига ташриф буюрдим. Қарийб 10 йилдан буён 50-ўрта мактабга раҳбарлик қилиб келаётган Абдулла Ражабов отаси сингари ўз хизмат бурчига нисбатан садоқатли, билимдон ва моҳир ташкилотчи экан.

– Отам ўз хотираларини ёзиб қолдирганлар, – деди Абдулла Ражабов. Сўнг мени хонасига чорлади. Стол тортмасидан Эгамназар ота томонидан ёзилган хотира дафтарини қўлимга тутди.

«Мустабид тузум даврида ўзбек халқининг жуда кўп ажойиб фарзандлари қатағон қилинди, – деган сўзлар билан бошланган эди ушбу у хотира дафтари, – шу жумладан, оддий деҳқон – отам Ражаббой ҳам 12 таноб ерни боғу роғларга, экинзорларга айлантириб, ўзининг пешона тери билан топган пуллари учун «сен бойсан» деб қулоқ қилинди. Ўшанда мен эндигина мактабга қатнаётган эдим. Отамнинг танишларини қайд этишича, у киши жуда ҳалол, элпарвар, юртпарвар киши бўлган экан. Ўзининг меҳнати билан йиғиштирган ҳосилни бева-бечора, етим-есирларга хайру эҳсон қилар экан. Ўша йили отам йиғиштирган ҳосилнинг тенг ярми (яъни, мева-чева, буғдой ва сабзавот маҳсулотлари, шунингдек қўй гўшти)ни қишлоғимизнинг камбағал оилаларига тортиқ қилганлиги учун қизил империя одамлари қишлоғидан бадарға қилишган. Аслида эса отам оддий деҳқон бўлгани учун маърифатга хизмати беқиёс экан. Унинг ташкилотчилиги ва ҳомийлиги туфайли қишлоғимизда мактаб бинолари қурилган, мактаб ўқувчиларига қалам-дафтар сингари ўқув қуроллари олиб берилган. Отам миллий урф-одатларимизни, қадриятларимизни, айниқса миллий ғоямизнинг ашаддий тарафдори бўлган. Эҳтимол, шунинг учун ҳам уни судга бериб, ўзга шаҳарларга қулоқ қилишгандир. Ўша йили куз ойлари бўлса керак, мактабда ўқиб тургганимда қизил шапкалилар дарсхонамизга кириб «Қулоқнинг болалари ўрнидан турсин» дейишди. Мен ўрнимдан турдим. Қизил шапкалилар ўқитувчимизга дўқ-пўписа қилди:

– Қулоқнинг болаларини нега ўқитаяпсиз. Дарҳол ўқишдан ҳайданг.

Мен шу куйи синфдан чиқиб тўғри онамнинг олдига келдим. Ҳайдалганимни айтдим. Онам билан бирга қўшилиб йиғладик.

Орадан кўп ўтмай қишлоғимизда мажлис бўлди. Ўша мажлисга бизни ҳам чақиришди. Қишлоғимиз оқсоқолларидан бири мажлисда қатнашган қизил империя одамларига отамнинг ҳалол ва тўғри инсонлиги, унинг ҳеч қанақа катта бой ёки кўп мол-мулки йўқлигини айтишди. Қулоқликка тўғри келмаслигини уларга тушунтирди. Бироқ, давлат одамлари қишлоқ аҳлининг бу эътирозларига сира эътибор бермади.

1931 йил август ойининг ўрталари эди. Ўз тенгдошларим билан ўйнаб юрганимда Суннат исмли тенгдошим ёнимга келиб «сени чақиришяпти» деб қолди. Ҳовлимизга кирсам уч отлиқ елкасига милтиқ таққан одамлар акам билан аямга «Қани олдимга тушинглар» дея ҳовлидан ҳайдаб чиқаряпти. Биз отлиқлар орқасидан пиёда юриб Каттақўрғон шаҳрига келдик. Бизни пахта тозалаш заводининг усти ёпиқ, атрофи сим билан панжара қилинган катта бир айвонига қамашди. Онам, акам ва мен ана шу ерда 15 кун турдик. Сўнгра бизни қизил вагонга чиқаришди. Ана шу вагонларда ётиб Красноворецк деган шаҳарга етиб келдик. Бизнинг Красноворецкийдан 40 километр узоқдаги бир қишлоққа олиб келишди. Ана шу қишлоқдаги бир уйга жойлаштиришди. Бу уйнинг эгалари ҳам аллақайси шаҳарларга қулоқ қилинган экан. Шу қишлоққа биздан олдин ҳамшаҳримиз Қори Мамарасул ота ҳам қулоқ қилинган экан. У киши отамнинг шу ерга қулоқ қилинганлиги ва отам 1942 йилда оғир бетоб бўлиб вафот этганликларини бизга айтиб берди. Қариндошларимизнинг баъзилари сургун қилинган ана шу қишлоқда вафот этишди. Умрим бор экан, Оллоҳга минг қатла шукурки, киндик қоним тўкилган она юртимга келиш менга насиб этди. Ўтган умримдан нолинмайман. Беш ўғил, тўрт қизнинг отасиман, юздан ортиқ невара-чевара ва эвараларим бор. Юртбошимиз Ислом Каримовга Оллоҳдан умр тилайман. Шу инсоннинг қаҳрамонона саъй-ҳаракати туфайли мустақиллик шарофатига эришдик. Ўзбекистонимизда, ўзбек халқининг бошида чинакам қуёш порлади. Бу қуёш энди сира сўнмагай. Ана шу истиқлол нуридан биргина менинг авлодим эмас, мустабидлар даврида бугунги кунни орзу қилган миллионлаб аждодларнинг фарзандлари баҳраманд бўлаётгани рост бўлсин!..»

Хотираларни ўқиб, баданларим жимирлаб кетди. Дарвоқе, у иродаси мустаҳкам, ўзининг кўрган қийинчиликларидан нола-фиғон қилмайдиган инсонлар тоифасидан эди.

Ҳаётлик даврларида у кишини жуда кўп сиёсий тадбирларда, тўю-маъракаларда сўзларини тинглаганман. Ҳар гал сўзлаганларида ҳалоллик, иймон-эътиқод, одамларнинг бир-бирига нисбатан меҳр-муҳаббатли, саҳоватли бўлишлиги ҳақида гапирар эди. Эгамназар ота умрининг охиригача одамлар ташвиши билан яшади. Айниқса, баъзи келин-куёвларнинг арзимаган баҳонаси билан бўлган можароларини тинчитиш, ўзи яшаётган маҳалладаги муаммоларни ҳал қилиш, мактаблардаги ўқитувчилар ота-оналар ҳамкорлигини мустаҳкамлаш борасидаги хизматлари беқиёсдир.

Эгамназар ота оилада ҳам қаттиққўл ва меҳрибон мураббийлардан бири бўлган. Шу боис ҳам унинг тарбиясини кўрган фарзандлари эл хизматига кеча-ю кундуз камарбаста.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири.

Божхона бекатида

ЧУВИ ЧИҚДИ

Пулни пулга уриб, ноқонуний йўл билан бойлик орттирмоқчи бўлганлар мол танламаскан. Фойда қолса бас.

Божхоначилар бойлик кетидан қувиб, ўзимизга ҳам сув ва ҳаводек зарур бўлган маҳсулотларни четга олиб чиқиб пулламоқчи бўлганларнинг йўлига тўсиқ қўймоқда.

Сурхондарёлик божхоначилар Қумқўрғон тумани «Сайҳон» қўрғони орқали ўтувчи пана-пастқам йўлларда зўр-базўр кетаётган «КамАЗ» автомашинасини тўхтатишди. Автоулов ҳайдовчиси Х. Оллоёров нақ 10 тонна 650 килограмм кимёвий ўғитни Тожикистонга олиб ўтиб, пуллашни мўлжал қилган экан. Х. Оллоёров божхоначиларнинг бу маҳсулотлар ўзимизда ҳам тақчил эканлигини биласизми, деган саволига, бунинг менга аҳамияти йўқ, дегандек елка қисиб қўяқолди.

Ака-ука Мамадали ва Муҳаммад Мингбоевлар тўрт тонна селитрани Қирғизистонга олиб чиқиб кетмоқчи бўлганида Фарғона вилояти божхона ходимлари томонидан ушланди.

Республика божхона қўмитасидан олинган маълумотга кўра қинғир йўлни танлаб, қурилиш ашёлари, рангли материалларни четга олиб чиқиб сотиш пайида бўлганлар ҳам талайгинадир. И. Махмаёқубов 10 тонна гипсни, Ж. Нажимов 7 тонна цементни, А. Азимов 524 дона ойнани юртимиз ҳудудидан олиб ўтмоқчи бўлганида қўлга тушди. М. Тиллабоев 10 тонна 600 килограмм, Ш. Хамроев эса 12 тонна рангли металл парчаларини божхона назорати ўрнатилмаган кўчалар орқали олиб ўтишни мўлжаллаб йўлга тушишганида режалари амалга ошмай қолди.

«Туркистон-пресс».

Фарғонадаги «Сунъий чарм» заводи очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятига айлантирилгач бу ердаги ишлар янада юришиб кетди. Россиядаги тармоқ корхоналари билан кенг ҳамкорликни йўлга қўйилиши эвазига жамоанинг ишлаб чиқариш имкониятлари кенгайди. Шу билан биргаликда бу ерда маҳаллий хом ашёдан маҳсулот тайёрлашга ҳам эътибор кучайтирилмоқда. Натижада ҳиссадорлик жамиятида тайёрланган маҳсулотлар ҳамдўстликдаги мамлакатларга, шунингдек, Туркияга шартнома асосида экспорт қилиняпти.

СУРАТДА: ҳиссадорлик жамияти ишчиси Эътибор Улуғбекова.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

МЕҲРЛАРИ ДАРЁЧА БОР

Бу фоний дунёда қувонч билан ташвиш ёнма-ён юраркан. Яқингинада невара тўйини ўтказган холамиз тўсатдан оғриб қолиб, Акмал Икромов туманидаги «Тез тиббий ёрдам» клиник шифохонасига даволанишга ётибди. Эшитдигу донишмандларнинг «Бир кўнгил имората, минг макка зиёрати» деган иборатомуз сўзлари ёдимизга тушди. Ҳол-аҳвол сўрагани шифохонага йўл олдик.

Холамиз асаб хасталиклари бўлимида даволанаётган экан. Бу ердаги дам олиш хоналари ва беморлар ётадиган жойларнинг ҳаммаси топ-тоза. Навбатчи ҳамширадан 3-хонанинг қаердалигини билиб олганимиздан сўнг, у ерга кирдик. Холамдан ҳол-аҳвол сўраб, ҳаққига дуо айладим.

– Кўп елиб-югурганимданми, тўйдан 3 кун ўтар-ўтмас миямга қон қуйилиб, оғир аҳволда жонлантириш бўлимига келибман, – деди холам. – Меҳри-дарё шифокорларнинг муолажаси туфайли ўзимга келиб, асаб хасталиклари бўлимида даволанишнинг иккинчи босқичини ўтаяпман. Имоним комилки, тез орада оилам бағрига қайтаман. Зеро, Халия Нуржонова раҳбарлигидаги шифокору ҳамширалар ҳар куни атрофимда парвона бўлиб, дардимга малҳам бўлишмоқда.

Бўлим мудири Халия Нуржонова билан суҳбатимиздан аён бўлишича, бу ерда ўз касбининг фидойилари, беморларга нафақат меҳрини улашаётган, балки уларнинг аҳвол-руҳиятига қараб муолажа белгилаётган шифокорлар бор экан. Улардан бири 40 йилдан буён инсон саломатлиги йўлида посбонлик қилаётган Диля Акчуринадир.

– Ҳар тонг қарздорлик ҳисси билан уйғонамиз, – деди олий тоифадаги шифокор Диля Акчурина. – Шу туйғу мени адолатли, меҳр-мурувватли бўлишга ундайди.

Шунингдек, 20 йилдан бери ўз касбини улуғлаб келаётган олий тоифадаги шифокор Муфаззал Мирхўжаева, ёш бўлишига қарамай тиббиёт илмини чуқур эгаллаган Шаҳноза Аҳмедова, олий тоифали ҳамшира Раҳима Тўҳлибоева ҳақида ҳам беморлардан самимий, илиқ сўзларни эшитдик.

Дарҳақиқат, меҳрнинг ўлчови бўлмайди, баҳоси бўлади. Бу баҳони ўша меҳрни олгувчи беради. Агар ҳар қандай баҳо камлик қилсачи? У ҳолда меҳр юракка кўчади. Юракдан жой олади. Бу шифохонадаги саломатлик посбонлари ҳам шундай олижаноб, меҳри дарё инсонлардир.

Файзулла ИСАЕВ.

СУРАТДА: шифокорлар Диля Акчурина (чапдан ўнгга), Халия Нуржонова, Шаҳноза Аҳмедова ҳамда катта ҳамшира Раҳима Тўҳлибоевалар беморнинг рентгенини муҳокама қилишмоқда.

Муҳсинхўжа МАҲМУДХЎЖАЕВ олган сурат.

БАХТИМИЗ ҚОМУСИ

● Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида»ги шу йил 4 январда чиқарган Фармойиши мамлакатимизда аҳолининг ялпи ҳуқуқий саводхонлигини ошириш йўли билан ҳуқуқий давлатчилик тамойилларини мустаҳкамлаш, қонунлар устиворлигини таъминлаш, демократияни янада ривожлантиришга қаратилган муҳим амалий қадам бўлди. Бу, айни пайтда, халқимизнинг қонун ва қонунчилигимизга бўлган ҳурмат ва ишончини мустаҳкамлаш ҳам демакдир. Зеро, Конституциямиз ўқиб-ўрганган сайин ихлос ва қизиқишни кучайтирувчи, инсон эрки ва ҳуқуқларини англата борувчи илмий-ғоявий, ҳуқуқий ва маънавий хазинадир.

● 1992 йил 8 декабрда XII чақириқ Республика Олий Кенгашининг XI сессиясида моддама-модда овоз бериш йўли билан қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Конституцияси Президентимиз Ислом Каримов ақл-заковатининг маҳсули ва халқимиз хоҳиш-иродасининг ёрқин ифодаси сифатида дунёга келди. Агар Конституция лойиҳаси устида икки йил давомида иш олиб борилганлигини, у икки ярим ой умумхалқ муҳокамасидан ўтиб, халқимиз тафаккури дурдоналари билан бойитилганини эсга олсак, Асосий Қонунимизнинг нақадар мукаммаллигини англаш қийин эмас.

Бугунги ҳаётимиздаги ўзгаришларнинг барчаси Конституцияда белгилаб қўйилган олийжаноб мақсадларимизнинг инъикосидир.

СУВЕРЕНИТЕТ ТИМСОЛИ

Мустақил давлатимиз ва озод жамиятимизнинг ҳуқуқий пойдевори бўлмиш Конституциямиз саҳифаларини варақлар эканмиз, унинг биринчи боби, биринчи саҳифасида, қолаверса, дастлабки сатрлари давлат суверенитетига бағишланганлигининг гувоҳи бўламиз. Айнан, Асосий Қонунимизнинг биринчи моддасига кўра «Ўзбекистон – суверен демократик республикадир». Бунинг тагида бир олам маъно бор, албатта. Инчунин, суверен бўлмасдан туриб халқаро муносабатларнинг тўлақонли иштирокчиси бўлиши мумкин эмасдир.

«Суверенитет» сўзи лотинча «superus» сўзидан олинган бўлиб «олий, юқори» деган маъноларни ифодалайди ва баъзи сиёсий луғатларда «давлатнинг ички ва ташқи сиёсатда тўла мустақиллиги сифатида талқин қилинади». Шу билан бирга, халқ суверенитети ва миллий суверенитет ўзаро фарқланади. Халқ суверенитети деганда унинг ҳар бир фуқарога тааллуқли эканлиги таъкидланиши билан бирга унинг энг ёрқин шакли референдумларда намоён бўлишига ишора қилинади. Миллий суверенитет эса халқ ҳокимиятини, миллат томонидан давлатни ташкил этиш ҳуқуқини ифода этган.

Суверенитет тўғрисидаги дастлабки илмий ғоялар француз мутафаккири Ж. Боден (1530–1596) томонидан илгари сурилган. У ўзининг «Республика» (1576) асарида суверенитет тўғрисидаги қарашларини муфассал баён қилишга ҳаракат қилади. Давлат суверенитети деганда Ж. Боден суверенитетнинг асосий белгилари – давлатнинг қонунлар қабул қилиш, уруш ва тинчлик масалаларини ҳал қилиш, мансабдор шахсларни тайинлаш, жиноятчиларни авф этишида деб тушунади.

Давлат суверенитети асосан икки шаклда намоён бўлади. Бу давлатнинг ички ва ташқи суверенитетидир. Давлатнинг ички суверенитети – бу давлатнинг ўз ҳудудида ҳамма учун мажбурий бўлган қонун-қоидалар ишлаб чиқиши ҳамда ижро этишидир. Яъни давлат ўз ҳудудида ўзининг миллий ҳуқуқий тизимини ўрнатади. Энг асосийси, у ўз ваколатларини ўзи белгилайди ва чеклайди. Шу боис ҳам таниқли немис ҳуқуқшуноси Ж. Желлинек «суверенитет – давлат ваколатларининг ваколатидир» деган эди. Бундан ташқари суверенитет давлатнинг олий, мутлоқ, ҳеч кимга бўйсунмаслиги ва бўлинмас эканлигини ифода этади.

Бу ўринда, айниқса Ж. Комбаконинг таърифи диққатга сазовордир. Унингча суверенитет олий ҳокимият эмас, балки ҳокимиятнинг олийлигидир.

Давлатнинг ташқи суверенитети ҳақида сўз кетганда, аввало унинг халқаро алоқалар тизимида ва давлатлар билан ўзаро муносабатлардаги мустақиллиги тушунилади. Бу бир қатор халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар билан мустаҳкамланган. Чунончи, АҚШ Нидерландия билан низоли масалани ҳал этар экан Доимий ҳакамлик суди «мустақиллик – давлатлар орасидаги муносабатларда суверенитет демакдир» деган хулосани илгари сурди. Демак, суверенитет мустақилликнинг халқаро муносабатларда намоён бўлиши шаклидир. Айни пайтда у давлатларнинг ўзаро тенглиги ва тўла мустақиллигига асосланади.

Халқаро алоқаларнинг тобора кучайиши ва глобаллашув жараёни шиддат билан давом этаётган ҳозирги кунда, давлатларнинг ташқи суверенитети тобора нисбийлашиб бораётгандек туйилмоқда. Чунки, биринчидан, давлатлар халқаро ҳамжамиятга ўзаро ҳуқуқлар ва мажбуриятлар билан ноихтиёрий равишда боғланишади, иккинчидан эса умуминсоний тарихий қўшничилик анъаналари орқали улар ўзаро муносабатга киришадилар. БМТ Бош Ассамблеясининг 2625-сонли Резолюциясида айтилганидек, «ҳар бир давлат бошқа давлатларнинг шахсини ҳурмат қилишга мажбурдирлар». Шунингдек, халқаро муносабатларда суверен давлатларнинг манфаатлари ўзаро тўқнаш келиб қолиш ҳоллари ҳам учрайди ва бу табиий ҳолдир. Ҳар бир давлатнинг бошқа бир давлатга тобе эмаслигидан келиб чиқиб, ўзаро ҳуқуқий тенглик тамойили асосида мавжудлик (коэкзистенция) юзага чиқиши ва таъминланиши ҳам 1975 йил 1 августда имзоланган Хельсинки конференциясининг Якунловчи ҳужжатларида ўз аксини топган. Шунингдек, давлатларнинг суверенитет тенглиги ва суверенитетни ҳимоя қилиш тамойиллари Париж Хартияси ҳужжатларида ҳам такроран қайд этилган. Чунончи, БМТ Низомининг 2-модда 1-параграфига кўра «ташкилот барча аъзоларининг суверен тенглиги тамойилига асосланган». Бу тамойил кўпгина давлатларнинг Конституцияларида ҳам ўз аксини топган. Жумладан, Конституциямизнинг 17-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикаси ташқи сиёсати «давлатларнинг суверен тенглиги, куч ишлатмаслик ёки куч билан таҳдид қилмаслик, чегараларнинг дахлсизлиги, низоларни тинч йўл билан ҳал қилиш, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик қоидаларига ва халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган бошқа қоидалари ва нормаларига асосланади».

Кўриниб турибдики, Конституциямиз нафақат давлатимиз суверенитетини эълон қилмоқда, балки шу билан бирга халқаро ҳамжамият олдида бошқа давлатларнинг суверенитетини ҳам тан олиш ва ҳурмат қилиш мажбуриятларини олмоқда. Бу эса Конституциямиз суверенитетимизнинг тўлақонли ва мукаммал тимсоли ва айни пайтда давлатимизнинг халқаро ҳамжамият олдидаги юзи эканлигини ҳам кўрсатиб турибди.

Ҳайдарали ЮНУСОВ,
Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университети ўқитувчиси, халқаро ҳуқуқ фанлари магистри.

МАЪНАВИЙ ХАЗИНА

Ҳамдўстликдаги давлатлар орасида Ўзбекистон биринчилардан бўлиб демократик тамойиллар билан кенг суғорилган ўз Конституциясини қабул қилди. Халқ тафаккури ва ижодининг маҳсули бўлган бу Асосий Қонуннинг ҳар бир банди бой тарихий меросимиз, яъни, ҳақиқат, одиллик, фидойилик каби инсонпарварлик хислатлари билан тўла бойитилди. Шундай олий қоидаларни ўзида тўла мужассам этганлиги боис ҳам Конституциямиз бугунги кунда энг нуфузли, халқпарвар Қомус сифатида ҳаётимизда кенг қўлланилаётганлигига ҳаммамиз тўла гувоҳ бўлиб турибмиз.

Мамлакатимизнинг халқаро меъёрларга мос тушадиган ўз Конституциясига эга эканлигини бугунги кунда бизни тан олган 160 дан зиёд, юртимиз билан дипломатик алоқалар ўрнатган 120 дан зиёд мамлакат ҳам эътироф этмоқда. Зеро, Конституциямиздаги халқаро ҳуқуқ меъёрларининг устунлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Булар – инсон ҳуқуқларини тан олиш, демократияга садоқат, фуқаролар ўртасида тинчлик ҳамда миллатлараро тотувликни таъминлаш, барча давлатларнинг суверенитетини, чегараларнинг дахлсизлигини тан олиш, куч ишлатмаслик ва куч ишлатиш билан таҳдид қилмаслик, давлатлараро баҳсларни тинч йўл билан ҳал этиш, ўзга давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик каби инсонпарварлик ғояларида тўла намоён бўлади.

Юртбошимиз таъбири билан айтганда, мустақил Ўзбекистон халқимизнинг тарихий ютуғидир. Зеро, бизнинг давлатчилигимиз 3000 йилликдан зиёд тарихга эга эканлиги буни яққол кўрсатиб турибди. Конституциямизнинг иккинчи моддасида таъкидланганидек, давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат маҳкамалари ва мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар. Бу қоидада давлатнинг ижтимоий аҳамияти, унинг олий мақсади тўла мужассамлаштирилган. Қолаверса, бу мақсад халқимизнинг тинчлигини барқарорлаштириш, ўтиш даврининг қийинчилигини енгиб ўтиш, анча хавотирли бўлиб қолган минтақада хавфсизлик ва тинчликнинг кафолатини таъминлаш, ўз бағрида истиқомат қилаётган 130 дан зиёд миллат ва элат вакилларининг тотувлигини таъминлашдан иборатдир.

● Тошкент вилояти прокуратураси ходимлари Конституциямизни тарғиб қилиш борасида муҳим ишларни амалга оширишмоқда. Улар меҳнат жамоалари, ўқув масканлари ва бошқа муассасаларда бўлишиб, Асосий Қонунимизнинг моҳиятини кенг халқ оммасига чуқур тушунтиришаяпти.

СУРАТДА: вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Эшпўлат Бегматов (ўртада) прокуратура ходимлари Абдусамад Абдураззоқов ва Саидвали Сайдаҳмедов билан Конституцияни тарғиб қилишга доир вазифалар хусусида ўзаро суҳбатлашишмоқда.

Эркин БОТИРОВ олган сурат.

Биз тарихнинг ҳамма босқичларида ҳам ўзимизнинг салоҳиятимизга эга бўлган халқмиз. Зеро, бу юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон – келажаги буюк давлат» дея айтган сўзларида ҳам тўла ифодасини топган. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва унга мувофиқ қабул қилинаётган қонунларнинг мақсади инсон, унинг ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлашга, ўзбек миллий давлатчилигини барпо этишга, эркин бозор иқтисодий муносабатларини ривожлантиришга қаратилган. Шу боис, у халқимиз донишмандчилигининг маҳсули сифатида унинг манфаатларига, эл бахти-саодати йўлидаги буюк ғояларига хизмат қилаверади.

Эшпўлат БЕГМАТОВ,
Тошкент вилояти прокурорининг катта ёрдамчиси.

ЖАМИЯТ ПОЙДЕВОРИ

Айни кунларда Қомусимизни шарафлаб, унинг мазмун ва моҳиятини тараннум этувчи бир қанча тадбирлар ўтказилмоқда. Тошкент Давлат юридик институтида ҳам Асосий Қонун қабул қилинганлигининг 9 йиллигига бағишлаб «Конституция – ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг пойдевори» мавзуида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Уни институт ректори, юридик фанлари доктори, профессор М. Рустамбоев кириш сўзи билан очиб, бошқариб борди.

Анжуман меҳмони, Ўзбекистон Республикаси Конституциявий Суди раиси Б. Эшонов сўз олиб, «Конституция ва қонун устиворлиги – ҳуқуқий давлатнинг асосий тамойили» ҳақида йиғилганларга сўзлаб берди. Шундан кейин сўз навбати Олий Суд раиси У. Мингбоевга берилди.

Ўзларининг қизиқарли суҳбатлари билан мунозарада иштирок этган институт кафедра мудирлари, профессорлар А. Тўлаганов ва З. Исломовларнинг «Конституция ва давлат органлари тизимини такомиллаштириш» ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва жамият сиёсий, иқтисодий, маънавий соҳаларида рўй бераётган ислоҳотларни эркинлаштириш ҳамда чуқурлаштириш муаммолари» тўғрисидаги чиқишлари, Ҳуқуқий маърифат тарғибот маркази раҳбари Ғ. Абдумажидовнинг «Конституция ва суд-ҳуқуқ тизимини янада такомиллаштириш муаммолари» ҳақида қилган суҳбати йиғилиш аҳлида катта қизиқиш уйғотди. Ички ишлар вазирлиги Академияси проректори, юридик фанлари доктори Х. Одилқориевнинг маърузаси ҳеч кимни бефарқ қолдирмади. У Конституциянинг 4- ва 66- моддаларига йиғилганларнинг эътиборини қаратди.

Анжуманнинг тарбиявий аҳамияти шундаки, у Асосий Қомусимиз шуури бизнинг онгимизни ёритиб, келажакка ўткир нигоҳ билан назар ташлашга даъват этади. Ўз қомуси ва ўз номуси бор халқларгина шундай шукуҳли кунларга, улуғ байрамларга лойиқдирлар.

Нурмат СОБУРОВ,
ТДЮИ 1-Ҳуқуқ факультети декани
Гурчеҳра ХЎЖАНОВА,
ТДЮИ ўқитувчиси.

БОЙ ТААССУРОТ ҚОЛДИРДИ

Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигини қўлга киритган дастлабки кунларданоқ ўлкамизда узоқ йиллар ўз ечимини кутаётган экологик муаммоларга Республикамиз ҳукумати алоҳида эътибор бериб келмоқда.

Фикримизнинг далили сифатида кейинги йилларда атроф табиий муҳит муҳофазаси билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикасининг «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги, Ўзбекистон Республикасининг «Ер кодекси» тўғрисида, «Сув ва сув манбаларидан оқилона фойдаланиш тўғрисида», «Ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонунлари ва қатор қарорларнинг қабул қилинганлиги бунга ёрқин мисол бўла олади.

Республика Ҳукумати томонидан кўрилаётган бундай чора-тадбирлар туфайли мамлакатимизда экологик вазият тобора барқарорлашиб бормоқда, кишиларимизнинг она табиат олдидаги жавобгарлик ҳисси ортяпти. Куни-кеча Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитасида Конституция кунига бағишлаб ўтказилган давра суҳбатида ана шулар ҳақида фикрлар билдирилди.

Давра суҳбатини Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси бошланғич ташкилоти котиби А. Абдураимов очди. Ўзига хос анжуманга айланган бу мулоқотда Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши аъзоси, Тошкент вилояти партия Кенгашининг биринчи котиби Т. Иргашев, Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси жамоатчилик кенгаши раиси, академик С. Алимуҳамедов, Ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини муҳофаза қилиш вилоят нозирлиги бошлиғи А. Абдуҳолиқов, ер ва сув манбаларини муҳофаза қилиш махсус нозирлиги бошлиғи З. Яруллина, ҳуқуқшунос С. Мирдадаева ва бошқалар сўзга чиқиб, Ўзбекистон Конституциясининг Республикамизнинг гуллаб яшнашида унинг халқаро мавқеини янада юқори поғонага кўтарилишида, кишиларимизнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишда йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қилажаги тўғрисида тўлқинланиб гапирдилар. Давра суҳбати ва ундаги қизиқарли савол-жавоблар йиғилганларда бой таассурот қолдирди.

Маҳмуджон МЎЙДИНОВ,
Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Тошкент вилоят Кенгашининг иккинчи котиби.

МАКТАБДА КОНСТИТУЦИЯ САБОҚЛАРИ

Мамлакатимиз пойтахтининг Шайхонтоҳур туманидаги 38-мактаб жамоаси ҳам Конституция байрамини кўтаринки руҳда кутиб олмоқда.

Муҳайё Обидова раҳбарлик қилаётган ушбу ўқув даргоҳида «Жиноятчиликка, гиёҳвандликка ва СПИДга қарши курашамиз», «Аср вабоси», «Оила ва экология» каби тадбирлар тез-тез ўтказиб туриларди. Энди эса ўқувчиларнинг машғулотларига «Конституция сабоқлари» дарси ҳам киритилди. Дарс мобайнида ўқувчилар онгига Конституциянинг беқиёс аҳамияти сингдирилмоқда. Ҳар бир фуқарога ўз ҳақ-ҳуқуқини тўлиқ англаб етиш борасида тушунтиришлар бериляпти. Яна бир эътиборли жиҳати шундаки, бу ерда ҳозиргача «Давлатимиз байроғи», «Қомусимиз, бахтимиз», «Сиз биласизми» каби мавзуларда танловлар, мусобақалар ўтказилди.

Гулноза ТУРҒУНБОЕВА,
ЎзМУ журналистика факультети 1-курс талабаси.

КЕЛАЖАГИ БУЮК ЮРТНИНГ ҚАЛҚОНИ

Ўзбек халқи мустақил, демократик тамойилларга асосланган янги жамият барпо қилиш сари дадил одимлаб бормоқда. Бундай жамиятни яратишдан мақсад она табиат, бутун борлиқнинг гултожиси бўлган инсон ва унинг турмуш тарзи, маданий ҳаёт даражасини юксалтиришдир.

Ҳаётимизнинг қомуси – Конституциямизнинг қабул қилиниши халқимизнинг ўз фаровонлиги йўлидаги улкан қадамидир. Мустақил мамлакатимиз Конституциясининг вужудга келиши ўзбек халқи ва унинг раҳнамоси Президент Ислом Каримовнинг ташаббускорлиги ва ижодий изланишлари натижасидир.

Агар биз яқин ўтмишимизга бир назар солсак, унда, яъни шўъро замонида жамият билан инсон манфаатлари орасида кўплаб тафовутлар, зиддиятлар пайдо бўлганлигининг гувоҳи бўламиз. Жамият тақдири билан халқ тақдири икки айро тушунчани ифодалаган тузумнинг келажаги қандай бўлиши ҳаммамизга яхши маълум.

«Бизнинг Конституциямизнинг ўзига хос жиҳати, эски қонунлардан фарқи шундаки, унда инсон ҳуқуқини таъминлаш устувор йўналиш қилиб белгиланган. Лекин кўпгина одамлар ўша эски мафкура асоратларидан жуда секинлик билан халос бўлмоқда» – деб таъкидлаган эдилар юртбошимиз.

Маълумки, бир жамият фуқароси ўз ҳаётини, турмуш тарзини Конституциясиз тасаввур этолмайди. Лекин шуни ҳам айтишим керакки, кўпгина фуқаролар Конституция ўзи нима учун керак, унинг мазмун-моҳиятида нималар ётади ёки кундалик ҳаётимиздаги Конституциянинг ўрни қандай? – деган саволларга кези келганда жавоб бера олмайдилар. Бу эса, биринчидан, фуқароларнинг ўз ҳақ-ҳуқуқларидан тўлиқ фойдалана билмаслигига, шунингдек кўп ҳолларда ҳуқуқий нормаларнинг бузилишига сабаб бўлади. Иккинчидан, Конституциямизнинг аҳамиятини, унинг мазмунини янада кенгроқ оммалаштириш, Конституцион нормаларнинг амал қилиш қоидаларини ёрқин ҳаётий далиллар билан ифодалаб бериш, Конституциядаги ҳуқуқий нормаларни яхши билмасликдан келиб чиқадиган салбий оқибатларни оммавий ахборот воситалари, шунингдек, матбуот орқали изчил ёритиб боришни тақозо этади.

Бугунги кундаги дунё цивилизацияси, прогрессив инсониятнинг тафаккур тараққийси жамиятдаги умуминсоний қонуниятларни ҳам такомиллаштириб бориш зарурлигини кўрсатмоқда. Шу нуқтаи назардан ҳам Конституциямизнинг қабул қилиниши ўзбек халқи ва унинг истиқболи йўлида ёрқин машъал бўлди. Масалан, бош Қомусимизнинг 57-моддасида шундай дейилган:

«Конституциявий тузумни зўрлик билан ўзгартиришни мақсад қилиб қўювчи, Республиканинг суверенитети, яхлитлиги ва хавфсизлигига, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига қарши чиқувчи, халқнинг соғлиғи ва маънавиятига тажовуз қилувчи, шунингдек, ҳарбийлаштирилган бирлашмаларнинг, миллий ва диний руҳдаги сиёсий партияларнинг ҳамда жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти тақиқланади. Махфий жамиятлар ва уюшмалар тузиш тақиқланади».

Юқоридаги модда шу кеча-кундузда ижтимоий ҳаётимизда юз бераётган ҳар хил салбий воқеалар – бузғунчилик, террор, уруш кабиларнинг олдини олиш ёки халқимизни шунга ўхшаш мудҳиш воқеа-ҳодисалардан, бало-қазолардан ҳимоя қилиш учун яратилган ва шунга хизмат қилади. Ёки Конституциянинг 66-моддасида: «Вояга етган, меҳнатга лаёқатли фарзандлар ўз ота-оналари ҳақида ғамхўрлик қилишга мажбурдирлар», – дейилади. Мана шу биргина моддада ўзбек халқининг, қолаверса, Шарқ мамлакатлари халқларининг юксак маданияти, ота-боболаримиз, волидаи-муҳтарамаларимизга бўлган ҳурмат эътибор, эъзоз каби туйғулар мужассамланган. Уларнинг кексайиб қолган чоғларидаги ижтимоий муҳофазаси, хавфсизлиги, ҳимояси кабилар кўзда тутилган. Шу сингари яна кўплаб мисолларни келтириш мумкинки, уларда асосан инсон ва унинг тақдири масаласи, унинг фаровонлиги масаласи мақсад қилинган.

Қисқа қилиб айтганда, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ўзбек халқининг ҳимоячиси ва қалқонидир. Юртимизнинг ҳар бир фуқароси уни муқаддас билиб, доимо ўзи билан бирга олиб юрмоғи даркор.

Баҳодир СУЮНОВ,
Тошкент Давлат юридик институти ўқитувчиси.

Дам олиш саҳифаси

ЯШАНГ, КУЁВ?

Нурота туманидаги Авазсойнинг Чашма қишлоғида истиқомат қилувчи Зоҳид Ҳамроев никоҳ тўйи олдидан кураш мусобақаси ўтказиб, имкони борича ўз совринини ташкил этди. Уч вазнда беллашган ёш полвонлар кураш мусобақасини қизғин ўтказдилар.

Тўй оқшомида эса Зоҳид ўз жуфти-ҳалоли билан ғолибларга тўй қатнашчилари олдида ўз совринларини топширди. Бу хайрли тадбир тўйда қатнашганларга жуда манзур бўлди.

Бундай яхши одатлар қани энди кўпроқ жорий бўлса.

Биз эса «Яшанг, куёв» деймиз.

Ш. ВАФОЕВ.

Ҳикмат

● **Кимки қаллоблик билан яшаса, унга ҳақиқат азобдек туюлади.**

Тўй болалар.

«01» огоҳлантиради

ОГОҲ БЎЛИНГ: ТИЛСИЗ ЁВ

Айни пайтда республикамизда «Ёнғин хавфсизлиги» ойлиги ўтказилмоқда. Ушбу ойликни муваффақиятли ўтказишга Тошкент шаҳар Миробод тумани ўт ўчирувчилари ҳам катта тайёргарлик кўришди.

Жумладан, аҳоли орасида ёнғин хавфсизлиги қоидаларини тарғибот қилиш мақсадида маҳалла, ўқув юртлари, корхоналар, истироҳат боғларида 15 марта учрашувлар ўтказилди, 2000 нафар ишчи ва хизматчилар билан иш жойларида, 9000 нафар фуқаролар уй-жойларида суҳбатлар ўтказилди. 10 мингдан ортиқ эслатмалар тарқатилиб, 2 та телекўрсатув, 12 марта радиосуҳбатлар уюштирилди, рўзномаларда 2 та мақола чоп этилди.

Ёнғин хавфсизлиги тарғибот автобусимиз йирик саноат корхоналари ва одамлар кўп йиғиладиган жойларда учрашувлар ўтказмоқда.

Ойликнинг ўтган даври мобайнида кўплаб корхона ва муассасалар ҳамда фуқаролар хонадонларининг ёнғинга қарши ҳолати текшириб чиқилди. Текшириш жараёнида ёнғин чиқиши хавфи бўлган 12 та маскан, цех ва алоҳида хонанинг иши камчиликлар тугатилгунча вақтинча тўхтатилди. 28 та носоз, ёнғин чиқиши хавфи бўлган газ ва электр қурилмалари ўчириб қўйилди. Ёнғин хавфсизлиги қоидаларини бузган 15 кишига жарима солинди.

Ўт балосидан асраш – бу ҳаммамизнинг ишимиздир. Бунинг учун хавфсизлик қоидаларига тўлиқ риоя қилиб, зарур чора-тадбирларни ўз вақтида кўриш лозим. Ёнғин хавфсизлиги ходимлари томонидан текшириш мобайнида аниқланган барча камчиликларни вақтида бартараф этишимиз фақат ўзимизга фойда келтиришини унутмайлик.

Жалол АСҚАРОВ,
Тошкент шаҳар Ёнғин хавфсизлиги бошқармаси Миробод тумани 3-ХЁҲО катта муҳандиси, ички хизмат майори.

ДОНОЛАР ДЕЙДИКИ...

● Адоватли дўстнинг душмандан фарқи йўқ.

МЕНАНДИР.

● Ёмон ўртоқдан кўра ёлғизлик яхши.

ҚОБУС.

● Агар дўстларимнинг юраги тоза бўлмаса, мен уларга ижирғаниб қарайман.

Ж. ЖУББЕР.

● Икки хил одамдан қўрқиш керак: биринчиси – ёвуз душман, иккинчиси эса маккор дўст.

ҚОБУС.

● Сизнинг бутун сиру асроringизни билиб олиб, ўзиникини айтмайдиган кишидан ҳурмат ва ишонч кутмай қўяқолинг.

Л. ВОВЕНАРГ.

● Заиф одам дўст бўлганидан кўра душман бўлгани афзал.

Б. ШОУ.

Абул ФАРОЖ

АҚЛ БЕЛГИСИ

Ҳаким подшоҳ ҳузурида турганда сарой аъёнларидан бири кириб келди. Яқинда ўғил кўрган эди. Подшо кирган кишидан бу ҳақда сўради?

– Ўғилча қалай? Неча кунлик бўлди?

– Аъён жавоб қилди:

– Худога шукур, яхши. Етти кунлик бўлди.

Шунда ҳаким сўраб қолди:

– Бола ақллими?

Аъён ҳайрон бўлди:

– Ҳозиргина эшитдингизку оламланоҳга айтганларимни. У эндигина етти кунлик бўлди. Қанақа ақл тўғрисида гап бўлиши мумкин?

Ҳаким унга эътироз билдирди:

– Агар чақалоқ кам йиғласа, қарашлари тиниқ бўлса – мана шу ақл белгиси бўлади.

«ТРУД» ГАЗЕТАСИ СОВРИНИ УЧУН

Икки шонли сана: «Ўзбекистон Республикасининг 10 йиллиги ва «Труд» газетасининг 80 йиллигига бағишлаб Тошкентда ўтказилган шахмат мусобақаларига якун ясалди.

Беллашувлар 10 кун мобайнида «Юнусобод» спорт-соғломлаштириш мажмуида бўлиб ўтди. Катта ёшли аёллар ўртасида бўлиб ўтган мусобақада самарқандлик Шаҳноза Ҳамроқулова биринчи ўринни эгаллади. Ўн тўрт ёшгача бўлган қизлар ичида Қозоғистон Республикаси вакили Гулмира Даулетова ғолиб деб топилди. Жиззахлик Юлдуз Ҳамроқуловага эса иккинчи ўрин насиб этди.

Турнирда иштирок этган ҳамюртларимиздан Антон Филлиппов, Тимур Гареев, Дамир Ҳуснутдинов, Равшан Ҳамроев, Жамол Мустафоев, Нафиса Мўминовалар ҳам ғалаба қозондилар.

Бўлиб ўтган мусобақалар ўзбекистонлик ёш шахматчиларнинг тажрибаси, маҳорати ошиб бораётганлигини яна бир бор намойиш этди. Уларнинг кўпчилиги халқаро беллашувларда ғолиб чиқиб, фахрли ўринларни тобора кўпроқ эгаллашмоқда. Бу ўз навбатида мамлакатимизда шахматга бўлган эътибор ортиб бораётганлигини кўрсатяпти.

Диана ИБАТУЛЛИНА.

УМРНИ УЗАЙТИРУВЧИ ОЛТИ ҚОИДА

Инсон ирсиятига кўра 120 йил умр «кафолатлаб» қўйилган. Энг узоқ умр кўраётганлар ҳозирда японлар бўлиб, кунчиқар мамлакатида ўртача 79 йил ҳаёт кечирмоқдалар. Австралияликлар, греклар, канадаликлар ва шведлар ўртача 78 ёшгача яшашади. Шифокорлар, психологлар ва диетологлардан таркиб топган халқаро гуруҳ шундай 6 та фойдали қоида ишлаб чиқдиларки, унга амал қилган кекса ёшдагилар анча узоқ ва ёқимли умргузаронлик қилишлари мумкин экан.

Тўйгунча овқатланманг. Тановул вақтингиз 20 дақиқадан ошмасин. Агар ҳаммасини 5-10 дақиқада пок-покиза туширсангиз ошқозонга оғир тош мисоли ўтиради ва ҳазм бўлиши қийин кечади.

Ҳар бир луқмани саккиз-ўн марта чайнанг. Натижада тупук билан бирга птиалин-шифобахш дори ишлаб чиқарилади. Бу модда меъдани тўла қувват билан ишлашга мажбур қилади ва тўқлик юзага келади.

Овқатланиб бўлгач, дарров ўринга чўзилманг. Қандайдир юмуш билан банд бўлсангиз ҳар хил ошқозон касалликлари – гастрит, колит, яра ва қабзиятга чалинмайди.

Таом ёшингизга мувофиқ бўлсин. Чунки ҳар бир ёшда киши ҳар хил овқатланади. 30 ёшларга жигар ва ёнғоқлар айни муддао бўлса, 40 ёшдагиларга бета-каротин (сабзи) маъқул. 50 ёшдан кейин кальций – суякни сақлайди, магний юракни, 40 ёшдан ўтганларга пишлоқлар ва буйракларда бўладиган селен моддаси жуда зарур. 50 ёшдан ҳатлаганимиздан кейин балиқ истеъмол қилиш билан юракни ва қон томирларимизни асраймиз.

Салқин хонада ухланг. Ҳарорати 17-18 даража бўлган хонада ухлаганлар узоқ йиллар ёшлигича қоладилар. Негаки, танадаги модда алмашинуви, айниқса ёшнинг ўзига хос хусусиятлари атроф-муҳитга кўп жиҳатдан боғлиқ.

Доимо ҳаракатда бўлинг. Жисмоний тарбия ҳар қандай дори-дармондан ҳам кучлироқдир. 8-10 дақиқалик эрталабки бадан тарбия ҳам умрни узайтиради. Бадантарбия саломатлик учун овқат ва сувдан кам ўрин тутмайди. Тўғри танлаган ҳаракатлар мажмуи туфайли энг улуғ ёшгача ҳам бўғинлар ҳаракатчанлиги сақлаб қолиниши мумкин. Маълумки, ҳаракатлар мушаклар ва бўғинларни мустаҳкамлайди. Уйқудан кўзингизни очишингиз билан кундузги серҳаракат фаолиятга ўзингизни чоғланг.

Севинг, меҳр-муҳаббат кўрсатинг. Ошиқлик ҳолати танада мураккаб кимёвий моддалар ишлаб чиқарилишига олиб келади. Мазкур моддалар эса ўз навбатида юракларга ҳаяжон соладиди, ошқозонда ёқимли, илиқ сезгилар пайдо бўлади, кафтлар терлайди. Ҳис-ҳаяжонли туйғуларни жўш урдиради. Севиб-севилган киши 10-15 йилга ёш кўринади. Висол дамларида танада ишлаб чиқариладиган эндорфин (бахт гармони) иммуни тизимини мустаҳкамлайди.

Уқалаш. Бу энг гигиеник даво муолажасидир. Турли уқалаш усулларини қўллаш билан тананинг ҳимоя кучларини фаоллаштирамиз ва кўнгилсиз ҳис-туйғулардан озод бўламиз. Натижада меҳнатга қобилиятлилик ошиб, кайфият яхшиланади, муддатидан аввал қариб қолишнинг олди олинади.

Хотиржам бўлинг, одамларга яхшилик қилинг. Иложи борича руҳий тўқнашувдан қочинг. Ойдек равшанки, ҳамма касалликлар асабдан. Асабий уйқусизликда, ялпиз, мелисса ва валериана япроқлари димламаси яхши ёрдам беради. Ҳар куни баданни тузли совуқ сувга ҳўлланган сочиқ билан ишқаланг. Уйда ва ишдаги ўзаро муносабатларда қуйидаги маслаҳатларга риоя қилишга интилинг, аввало ҳамсуҳбатингизнинг қадр-қиммати билан ҳисоблашинг, қаҳру ғазабга берилманг, бир дақиқа сукут сақлаб, мулоҳаза қилиб кўринг. Баъзан раҳбар нуқтаи назарига қулоқ солиш, бир баҳо паст келишни ҳам билиш керак. Ўзингизга танқид кўзи билан қарасангиз, атрофингиздагилар ҳурматини қозонасиз, кўнгилсизликлару ташвишларингиз билан ёлғиз қола кўрманг. Уларни мулоҳазакор, солиҳ инсонлар билан баҳам кўрсангиз енгил тортасиз.

Олам ва одам

БИР ШАҲАРНИ ИККИГА БЎЛГАН ДЕВОР

Буюк Хитой деворини ҳаммамиз яхши биламиз. Ундан фарқлироқ жаҳонга машҳур Берлин девори шаҳарни 28 йил иккига бўлиб турган. Ана шу ўзига хос иншоот қачон бунёдга келган? Узунлиги қанча бўлган? Баландлиги-чи?

Бундан қирқ қил аввал, яъни 1961 йилнинг августида бир шаҳарни шарқий ва ғарбий қисмга ажратган девор супербақувват бетондан қурилган. Узунлиги 106 километрни, баландлиги 3,6 метрни ташкил этган деворнинг 302 та кузатув минораси бўлган. Бундан ташқари итлар билан қўриқлайдиган 159 та пост ташкил этилган. Маълумотларга кўра Берлин девори қурилганидан бошлаб, то бузиб ташлангунга қадар шарқдан ғарб томонга ўтиш учун 5057 та муваффақиятли ҳаракат содир этилган. Қочоқлардан 3200 нафари эса яширинча ўтиш пайтида қўлга олинган. Турли сабабларга кўра девор олдида жон берганлар 240 кишини ташкил этиши мумкин экан. (ГДР томонидан ўлганлар сони сир сақланганлиги учун аниқ маълумот йўқ).

Деворнинг бузиб ташланганига 10 йилдан ортиқ вақт ўтган бўлишига қармасдан одамлар ҳали ҳам бир-бирларини «ғарбий» ва «шарқий» деб аташлари давом этиб келмоқда. Ўтказилган тадқиқотларга кўра, ғарбий берлинликларнинг 20 фоизи, шарқийликларнинг 14 фоизи Берлинни яна девор билан икки бўлишларининг тарафдори.

Ҳамма нарсага биздан кўра бошқачароқ ёндошадиган хорижликлар Берлин деворининг бузилишига ўзига хос муносабатда бўлишган. Айтишларича, деворнинг бўлаклари Германиядан кўра АҚШда кўпроқ эмиш. Оғирлиги 2 тонна, баландлиги 3,6 метр бўлган девор қисмлари кўплаб музейларда сақланяпти. Уларни яна Рим Папасининг Ватикандаги боғида, Марказий разведка бошқармасининг Ленглидаги бинosида, «Майкрософт» бошлиғи Билл Гейтснинг кафесида кўриш мумкин.

Девор бузилиши билан унинг қолдиқларини бир америкалик 50 миллион долларга сотиб олмоқчи бўлган экан. Албатта унинг таклифини рад этишган. Аммо берлинлик қурувчи Павловски қолдиқлардан яхши бизнес қилган. Яъни, унинг бетон сувенирлари нархи15 минг маркагача тураркан. Йилига эса мана шундай сувенирлардан 40 минг донагача сотаркан.

Ушбу суратни қандай изоҳлайсиз?

КУЛГИНИНГ СИРИ

Киши характерини нафақат ҳатти-ҳаракати, муомаласидан, балки кулгисидан билса бўлади. Кимдир баланд, кимдир паст овозда, кимдир қийқириб кулади. Қуйида кулгининг 10 хилини тавсия этаяпмиз. Сиз улар ичида ўз кулгингизни топиб, озроқ бўлса ҳам характерингизни аниқроқ билиб оласиз.

● **Агар жимжилоғингизни лабингизга қўйиб кулсангиз, унда...** сизнинг аёллик нафосати, назокати ҳақида ўз тушунчангиз бор ва сиз бу тушунчангизга ҳар доим, ҳамма ерда амал қиласиз. Кўпчиликнинг эътибори сизда бўлишини ёқтирасиз.

● **Кулаётганингизда оғзингизни қўлингиз билан беркитсангиз, унда...** сиз бироз тортинасиз, ўзингизга ишончингиз камроқ. Одамлар олдида кўп ҳижолат тортасиз ва одамлар эътиборини тортмасликни хоҳлайсиз.

● **Бошингизни орқангизга ташлаб кулсангиз, унда...** сиз кўринишдан ишонувчан ва соддасиз. Шунга қарамасдан феълингиз кенг. Ҳар замонда ҳис-туйғуларингизга бўйсуниб, ҳеч ким кутмаган ҳаракатларни қиласиз.

● **Кулаётганингизда қўлингизни юзингизга ёки бошингизга теккизсангиз, унда...** сиз хаёлпарастсиз.

● **Бурнингизни жийириб кулсангиз, унда...** сизнинг нигоҳингиз ва ҳис-туйғуларингиз ўзгарувчан. Сиз жўшқин ва инжиқроқсиз. Бир дақиқалик кайфиятингизга тез бериласиз.

● **Оғзингизни очиб баланд овозда кулсангиз, унда...** сиз ҳаракатчан, қизиққон ва серғайрат одамлар тоифасига кирасиз. Сиз жудаям чиройли гапирасиз.

● **Секин кулишдан олдин бошингизни қийшайтирсангиз, унда...** юмшоқ кўнгил, виждонлисиз, атроф-муҳитга ва одамларга кўникиб кетишга одатлангансиз. Сиз ўз ҳис-туйғуларингизни ва ҳаракатларингизни ўзингиз назорат қиласиз. Ҳеч кимни, ҳеч қачон хафа қилмайсиз, кайфиятини бузмайсиз.

● **Иягингизни ушлаб кулсангиз, унда...** Ёшингиз нечадалигидан қатъий назар сиз ўз характерингизда ёшлик туйғуларини сақлаб қолгансиз. Кўп ўйлаб ўтирмасдан ҳаракат қиласиз.

● **Кўзингизни қисиб кулсангиз,** ўзингизга ишончингиздан, ўзингизни тутиб олганингиздан, ақллилигингиздан нишона. Сиз ҳаракатчансиз, ўз фикрингизда қаттиқ турасиз.

● **Ҳар доим кулсангиз, унда...** кўринишдан сиз ўзига хос хусусиятга эга шахслар сирасига кирасиз. Ҳар доим фақат ўз фикрингиз билан иш тутасиз.

Албатта кулишнинг турлари кўп, характерлар ундан ҳам кўп. Шунинг учун ҳам бу саволлардан ўзингизнинг кулишингизни тополмаслигингиз мумкин. Агар топган тақдирингизда ҳам бу ердаги билдирилган фикрларга балки қўшилмассиз. У чоғда юмор ҳиссини туйинг. Чунки ҳар бир савол-жавобда қисман бўлса ҳам ҳазил бор.

● *ҚАҲ-ҚАҲА*

Янгисидан айтайми?..

– Биласизми, – деб танбеҳ берипти бошлиқ ялқов ходимга, – меҳнатдан ҳали ҳеч ким ўлган эмас.

– Биламан, лекин таваккалга не ҳожат! Мен биринчи қурбон бўлишни истамайман.

* * *

Ҳиндча фильм кўриб ўтириб, таъсирланган аёл эрига деди:

– Жоним, бу фильмдаги севгилиси учун қурбон бўлган йигитга ўхшаб сиз ҳам мен учун жонингиздан кечармидингиз?

– Жон-жон деб кечардим... Жон-жон деб кечардим... Қутулсам бўлдийди.

* * *

– Ўртоқ прапорщчик, шаҳарга бориб-келишимга руҳсат беринг.

– Шаҳарда сенга нима бор?

– Дипломат сотиб олмоқчиман.

– Аҳмоққа дипломатнинг нима кераги бор? Мана сен бирор марта менинг дипломат кўтарганимни кўрганмисан?..

* * *

Кечаси полиция бошлиғининг телефони жиринглади, дастакда кимдир қичқирди:

– Илтимос, ўтинаман, дарҳол етиб келинг! Хонада мушук юрипти.

– Эсингиз жойидами? – деб қичқирди бошлиқ. Арзимаган гап учун қўнғироқ қилгани нечук журъат этдингиз? Ким бу гапираётган?

– Тўтиқуш...

* * *

Тушимда бўйдоқ эмишман. Сенга пешмапеш совчи қўяётганмишман, – деди эр эрталаб хурсанд оҳангда.

– Унда хурсандлигингнинг сабаби нима, – эркаланиб сўради хотин.

– Сен менга рад жавобини бердинг-да!..

«ОБУНА-2002»

«АДОЛАТ» ҲАМРОҲ БЎЛСА...

Мушкулингиз осон бўлиши аниқ

Шунинг учун шошилинг!
«Адолат»га тезда обуна бўлинг!
Барча алоқа (почта) бўлимлари Сизга мунтазир!

● **Бизнинг нашр кўрсаткичимиз – (умумий) — 100.**

НАҚАДАР ШИРИНСАН, НАҚАДАР ГЎЗАЛ

Кузак шамоллари яқиндир бекам,
Мезон нафасини туйгаймиз ҳали.
Дилбар ҳузурингга шошаман эркам,
Куёш юзларингни бир бор кўргали.

Нақадар ширинсан, нақадар гўзал,
Озодлик шамолин ютамиз бирга.
Кузнинг вужудига тўлдириб асал,
Истиқлол тонгини кутамиз бирга!

* * *

Замин – киндик қони тўкилган Ватан,
Ҳар битта гиёҳинг бағрига чорлар.
Чорлайди буғдойзор – ёқут ранг чаман,
Боласин кўтарган жўхоризорлар.

Ватандин айрича бахт бўлмас зинҳор,
Сен ундан топарсан бахтинг ўзини.
Ҳув, дала-қирлардан ахтариб илк бор
Юракка кўчирдим Ватан сўзини!

Ашурали БОЙМУРОДОВ.

Бешик бозори.

ҲИКМАТ

● Бепарволик – минг турли ситамларнинг сабабчисидир.

Абдураҳмон ЖОМИЙ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2001 йил 4 декабрдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 АҚШ доллари 683 сўм 84 тийин.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

«Адолат» газетаси ижодий жамоаси Президент Матбуот хизматининг етакчи консультанти Мамади Раҳмонов (Муҳаммад Раҳмон)га ўғли **УМИД РАҲМОНОВ**нинг бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари) Д. К. ҚИРҒИЗБОЕВ (бўлим мудири), Р. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ.

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-55-64.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 3136, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи — Илҳом СИДДИҚОВ
Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00. Босишга топширилди